

Dějepis práce od 1. 6. do 5. 6.

Dobrý den,

děti, posílám práci na tento týden. Tentokrát se podíváme na neslavný konec jedné velké říše. Také se podíváme na vznik křesťanství. Římská říše nezanikla ze dne na den, jak jste si sami mohli všimnout, ale byl to postupný rozpad, který trval několik desítek let. Jedna z obrovských ran bylo stěhování národů. My si o něm více řekneme až v sedmé třídě. Ale chci po vás, abyste věděli, co to stěhování národů bylo. Které kmeny to byly, kam se stěhovaly, bude pro nás malé překvapení, které se dozvíme příští školní rok ☺ Příště si něco řekneme o římské kultuře a dáme si menší opakování.

Mějte se krásně!

Lucie Jelínková.

Videa k učivu:

<https://www.slavne-dny.cz/episode/10020446/den-kdy-zapadni-svet-slavi-narozeni-jezise-krista-25-prosinec>

<https://www.slavne-dny.cz/episode/10019117/den-bitvy-v-teutoburskem-lese-9-zari-roku-9-n-l>

<https://www.slavne-dny.cz/episode/10005829/den-kdy-vandalove-dobyli-rim-2-cerven>

<https://www.televizeznam.cz/video/slavedny/velky-patek-den-ukrizovani-jezise-krista-153327>

Opakování k Římu – Kompas času, Starověký Řím 2. část

<https://www.youtube.com/watch?v=To0QxF1desw>

Obrázky byly použity z:

[https://cs.wikipedia.org/wiki/Vyplen%C4%9Bn%C3%AD_%C5%98%C3%ADma_\(455\)#/media/Soubor:Generic_sacking_Rome_455_The_Sack_of_Rome,_Karl_Briullov,_1833-1836.jpg](https://cs.wikipedia.org/wiki/Vyplen%C4%9Bn%C3%AD_%C5%98%C3%ADma_(455)#/media/Soubor:Generic_sacking_Rome_455_The_Sack_of_Rome,_Karl_Briullov,_1833-1836.jpg)

<https://www.google.com/search?sxsrf=ALeKk01YKtEalpvPK0bpuUrZfWX45mDbDg:1590732166215&source=univ&tbm=isch&q=mapa+roz%C4%9Blen%C3%AD+z%C3%A1pado%C5%99%C3%ADmsk%C3%A9+a+v%C3%BDchodo%C5%99%C3%ADmsk%C3%A9+%C5%99%C3%AD%C5%A1e4&sa=X&ved=2ahUKEwj9ssyNs9jpAhXGqgQKHcZWCR4QsAR6BAgKEAE&biw=1366&bih=657#imgrc=AOWLgen8lSp2uM>

Krise římského císařství (3. století našeho letopočtu)

- Začaly se stupňovat útoky Germánů na říši, chyběly finance nejen na velkou armádu.
- Na začátku prvního století vzniklo v Judeji **nové náboženství – křesťanství**
- Pro Řím bylo nebezpečné, protože kázalo myšlenky míru a rovnosti všech lidí, proto byli křesťané pronásledováni.
- Jeho prvním hlasatelem byl **Ježíš Kristus** – proto se **jeho vyznavači nazývají křesťané**.
- Mají jen jednoho boha x Římané měli více bohů.
- Postupně vzniká jejich kniha BIBLE.
- Za císaře Diokleciána se začali na římské půdě usazovat i Germáni, kteří získávali dědičně půdu.
- Po Diokleciánovi nastoupil císař Constantinus – své sídlo přenesl **do BYZANTIA – založil zde nové město Konstantinopol (dnešní Istanbul v Turecku)**
- Svou moc upevnil pomocí nového náboženství – **313 Edikt milánský – zrovnoprávnil křesťanství s ostatním náboženstvím**.
- R. 380 n. l. bylo křesťanství uznáno jako státní.

Rozpad a zánik Římské říše

- Theodosius v roce 395 rozdělil říši na dvě části **ZÁPADOŘÍMSKOU a VÝCHODOŘÍMSKOU**.
- **Stěhování národů:** jsou to velké kmenové posuny během 4. a 5. století.
- Bylo příčinou zániku Římské říše a vzniklé barbarské státy pak daly základ středověkým státům.

Zánik Západořímské říše

- Vládcí Říma nedokázali vzdorovat náporu germánských kmenů.
- **476 n. l.** germánský velitel Odoaker sesadil posledního římského císaře – poslal odznaky královské moci do Konstantinopole, čímž dal najevo, že nechce pokračovat v tradici římských císařů.
- **Tímto končí starověk a začíná středověk!!!**

Barbaři (j. č. barbar) - byli to lidé, kteří žili mimo území Říma.

Jak to mohlo vypadat, když Vandalové dobyli Řím.

Rozdělení Římské říše na Západořímskou a Východořímskou

- Jaký je rozdíl mezi polyteistickým a monoteistickým náboženstvím?
- Která znáš monoteistická náboženství?
- Zopakuj si, co víš o oblasti Palestiny v době před naším letopočtem.

O Ježíšovi

Ježíš se narodil v Betlémě Marii a Josefovi. V té době probíhalo v Judeji sčítání lidu, a proto se Josef s Marií, původem z Nazaretu, museli dostavit do Betléma. Přijeli však pozdě, a tak jediné přístřeší, které sehnali, byla stáj. Tam se Ježíš narodil. Jeho narození ohlašovala Betlémská hvězda. Král Judeje Herodes se dozvěděl o tom, že se vyplnilo proroctví, a obávil se, že se narodil král, který by ho mohl sesadit z trůnu. Nechal tedy povraždít všechny chlapce do dvou let věku. Rodina však stačila uprchnout a vrátila se do Nazaretu. Když Ježíš vyrostl, byl ve svých třiceti letech pokřtěn Janem Křtitelem a začal působit na území Galileje a Judeje. Kázal lásku a pokoru. Postupně se k němu přidalo 12 učedníků – apoštolů. Poté, co se dostal do Jeruzaléma, byl zajat (s pomocí svého učedníka Jidáše), uvězněn a souzen. Správce provincie Pontius Pilatus [poncijus] sice nechtěl nejprve Ježíše dát popravít, ale na nátlak místních kněží byl nakonec Ježíš odsouzen k bičování a ukřižován na místě zvaném Golgota. Podle tradice po třech dnech vstal z mrtvých.

- Během kterých svátků si připomínáme některé události z Ježíšova života?

Počátky křesťanství

Palestina Oblast Palestiny se v průběhu 1. století př. n. l. dostala pod nadvládu Římské říše. (→ Obr. 14) V době principátu se zde zrodilo nové náboženství, které vycházelo, stejně jako náboženství Židů, ze Starého zákona. Židovské náboženství, judaismus, bylo monoteistické – vyznávalo jediného Boha. Součástí náboženských představ byla také víra v příchod Spasitele, Mesiáše, který přinese záchranu utlačovaným lidem. Tato víra se stala základem pro vznik křesťanství.

Obr. 14 – Palestina v 1. století n. l.

Vznik křesťanství

Prvním hlasatelem nového náboženství byl Ježíš, o němž jeho stoupenci věřili, že je **Božím synem** a že je tím, koho Bůh Otec seslal na zem, aby spasil svět. Protože byl Ježíš nazýván **Kristus**, jeho stoupenci byli označováni jako **křesťané**. Učení Ježíše Krista, který podle spisů svých učedníků působil kolem roku 30 n. l. v Judeji a Galileji, získalo velký ohlas. Během jediné generace se křesťanství proměnilo z hnutí uvnitř židovského náboženství v **samostatné náboženství**. A ačkoli původně vznikalo a šířilo se hlavně ve vesnickém prostředí, velmi rychle se rozšířilo do největších měst Římské říše.

Křesťanská víra

Křesťanství, stejně jako judaismus, se od polyteistických náboženství lišilo nejen ve **víře v jednoho Boha**, ale i v tom, jaké požadavky tento Bůh kladl na své věřící. Základní požadavky se týkaly **morálky**, nejznámějšími takovými požadavky je **Desatero Božích přikázání**. Křesťanský Bůh je milujícím Otcem, který odpouští a je milosrdný i k těm, kdo chybují. A to všem bez rozdílu. Vztah Boha a člověka je v křesťanství podobný vztahu rodiče a dítěte – Bůh člověka stvořil, pečuje o něj, vychovává ho, trestá, odměňuje, zkouší i ochraňuje. Tím si nové náboženství získalo oblibu zpočátku hlavně mezi nižšími vrstvami společnosti, protože tak se mohl otrok vyrovnat svému pánovi. Součástí křesťanství je také víra v to, že těm, kdo v životě trpí, bude **po smrti vše vynahrazeno**. Náboženství hlásající lásku a nenásilí si našlo mnoho stoupenců i mezi ženami.

Obr. 15 – Anno Domini (A. D.) znamená česky „léta Páně“ a označuje se tak letopočet po narození Krista. V češtině se nejčastěji používá označení n. l. (našeho letopočtu) nebo po Kr. (po Kristu). V 6. století n. l. vytvořil mnich Dionysius Exiguus letopočet od narození Krista, který používáme dodnes, a tento přelom letopočtu umístil do roku 753 *ad Urbe condita* (→ s. 101). Latinskou zkratku A. D. převzala například i angličtina (AD nebo A.D.).

- Pro události před naším letopočtem používá angličtina zkratku BC nebo B.C. Co tato zkratka znamená?

Obr. 16 – Římský sarkofág

Na tomto římském sarkofágu ze 4. století n. l. vidíme sochařské vyobrazení příběhů ze Starého i Nového zákona. V prostředním poli v horní řadě je vyobrazen Kristus s apoštoly Petrem a Pavlem, uprostřed dolní řady je umělecky ztvárněn Kristův příjezd do Jeruzaléma.

- Liší se nějak toto vyobrazení Ježíše Krista od tradičního zobrazení, jak ho známe například ze středověku nebo z dnešní doby?

Římané byli velmi nábožensky snášenliví (→ s. 104) a mezi svá božstva zařazovali i bohy napříkald z dobytých území. Křesťanství tak bylo zprvu přijímáno jako jiná náboženství. Centrem nového náboženství se stal Jeruzalém. Když v roce 70 n. l. došlo ke zničení Jeruzaléma, šířilo se křesťanství do velkoměst římského světa – do Antiochie, Alexandrie, maloasijských měst i do samotného Říma.

Pronásledování křesťanů

V průběhu 1. – 3. století n. l. však začali být křesťané pronásledováni. (→ O pronásledování křesťanů) Nejprve byli pronásledováni proto, že praktikovali své náboženství bez oficiálního povolení, později proto, že **odmítali uctívat císaře, kteří byli prohlášeni za bohy** (císařský kult). Navíc hlásali **rovnost všech lidí**, což bylo v rozporu s rozvrstvením římské společnosti, a **odmítali službu v armádě**.

Obr. 17 – Kristus a apoštolové

Sobota byla v židovské tradici dnem odpočinku. Římský svět takovýto den odpočinku neznal. Pravděpodobně již v dobách apoštola Pavla vznikl zvyk sváteční neděle jako památky na Ježíšovo vzkříšení.

Obr. 18 – Kalixtovy katakomby

V době Římské říše pohřbívali křesťané své mrtvé v podzemních pohřebních prostorách zvaných **katakomby**. Rakve byly umístěny ve výklencích.

V oblasti Palestiny se objevuje nové náboženství – křesťanství, pojmenované podle Ježíše Krista. Ten byl odsouzen k trestu smrti ukřižováním. Křesťané věřili v jednoho Boha, hlásali lásku a rovnost mezi lidmi a odmítali uctívat ostatní bohy včetně zbožštěných císařů.

apoštol = Kristův učedník

katakomby = podzemní pohřebiště v podobě sítě chodeb, kde jsou výklenky pro rakve

Mesiáš = ve Starém zákoně předpovězený zachránce, Spasitel

Římský spisovatel Lactanius, který se sám stal křesťanem, píše o pronásledování křesťanů za vlády císaře Diocletiana (dyjoklecijána):

„Nazítí byla vyvěšena vyhláška [...], aby lidé toho náboženství byli zbaveni veškeré cti a důstojnosti, aby byli podrobeni mučení, ať už přísluší do kteréhokoli stavu nebo vrstvy, aby na ně bylo možno podávat právoplatně každou žalobu, kdežto aby oni sami nemohli nikoho zažalovat.“

- Kterými prostředky byli podle Lactaniova popisu pronásledováni křesťané?

Vysvětlí, kdy píšeme Bůh s velkým „B“ a kdy bůh s malým „b“.

Kterými požadavky morálky se řídíme dnes? Jsou shodné s těmi křesťanskými?

Co je to kometa?

1. Kde a jak vzniklo křesťanství?
2. Co víš o životě Ježíše Krista?
3. Kdo to byli apoštolové?
4. Které jsou hlavní zásady křesťanství?
5. Proč byli křesťané v Římské říši pronásledováni?

Ilustrovaná bible

A. O'Neillová – *Biblické časy*

Z. Volný a kol. – *Toulky minulostí světa 3*

CÍSAŘSKÝ ŘÍM

- Jmenuj rozdíly mezi křesťanstvím a římským náboženstvím.
- Kudy procházela za principátu hranice Římské říše v Evropě?
- Existovaly za principátu republikánské úřady?

O římské literatuře

Jak již víte, za zlatý věk římské literatury je považována doba Augustova. Tehdy působili například **Publius Vergílius Maro** [publijus vergilijus], autor epické skladby Aeneis o dějinách a vzniku Říma. Dalším významným autorem tohoto období byl **Publius Ovidius Naso** [publijus ovidijus], autor básnické sbírky *Proměny*.

Na přelomu 2. a 1. století př. n. l. se objevuje nový druh literatury – satira, báseň kritizující vtipnou formou vady soudobé společnosti a jednotlivců.

Dalším nově vzniklým žánrem byl **epigram** – krátká satirická báseň. Jejich autorem byl například **Marcus Valerius Martialis** [markus valérijus marciális]:

„Kdyby mne Jupiter i císař zvali v stejnou dobu, na jejich hostinu ať přijdu pro ozdobu, nebeské posly odbyl bych jen krátce: Ať jiné hosty pozve Hromovládce, že se mu klaním! Na mou věru – dám přednost pozemskému Jupiteru!“

- Komu dává autor epigramu přednost – Jupiterovi nebo císaři? Proč?

Krise principátu

Na začátku 3. století n. l. došlo k úpadku Římské říše. Ta jednak musela čelit častým útokům Germánů na své území, jednak také hospodářskému úpadku. Ten byl zapříčiněn především neustálým zvyšováním daní. Velmi často docházelo také ke **střídání na císařském trůně**, což nepřispívalo ke stabilitě. Někteří císařové vládli sotva pár měsíců. Mnoho z nich bylo navíc dosazeno armádou.

Dominát

V roce 284 se stal císařem **Diocletianus** [dyjoklecijánus], neurozený vojenský velitel, syn propuštěnce, původně velitel císařovy tělesné stráže. Ten nastolil neomezenou vládu, která se například projevovala tím, že císaři byly prokazovány zvláštní pocty jako pokleknutí a líbání jeho roucha. Diocletianus a jeho nástupci se stali **neomezenými pány nad svými poddanými**. A protože se latinsky řekne pán *dominus*, je toto období označováno jako **dominát**.

Diocletianus

Diocletianus provedl reformy, které měly zlepšit hospodářskou situaci státu – začal vybírat **daň z půdy** a od obyvatel měst, kteří neměli pozemek, **daň z hlavy**.

Vydal také výnos o maximálních cenách a maximálních mzdách, jimiž stanovil výši cen a odměn jednotně pro celou říši. Zavedl rovněž nový systém správy Římské říše – vybral si **spoluvládce** a tomu svěřil vládu nad západní částí říše. Diocletianus sídlil v Nikomédii a jeho spoluvládce v Miláně a později v Ravenně. **Řím tak přestal být sídelním městem císaře.** (→ Obr. 19, 20)

Pronásledování křesťanů

Za Diocletiana ovšem také začaly být vydávány výnosy proti **křesťanskému náboženství** a křesťané začali být systematicky pronásledováni.

Císaři vadilo jednak to, že jej křesťané odmítali uctívat jako boha, jednak je považoval za brzdu svých hospodářských reforem.

Obr. 19 – Rekonstrukce Diocletianova paláce

V roce 305 n. l. se vzdal Diocletianus vlády a uchýlil se do rozsáhlého paláce vybudovaného v dnešním Splitu.

Obr. 20 – Split

Diocletianův palác byl tak obrovský, že v pozdější době do něj bylo vestavěno celé historické centrum města Split.

CÍSAŘ

Constantinus

reformy svět
o dědičném
to to, že sy
například sy

Edikt
milánský

nábožens

záležitosti

máždění

v dějinách

tuje i sliv

Constan

a křesťa

O
C

Zánik Římské říše

Jak víte již z předchozí kapitoly, probíhalo na konci 4. století přesídlování „barbarů“ na území Římské říše. Římané si od tohoto kroku slibovali, že od nynějška bude v zájmu samotných germánských kmenů bránit hranice říše. Na příkladu Vizigótů se ukázalo, že úplně bezproblémové ono přesídlování nebylo.

Stěhování národů

Na přelomu 4. a 5. století n. l. dochází k jevu, který se označuje jako **stěhování národů**. (→ Obr. 29) Tímto termínem označujeme velké **kmenové posuny**, které měly závažné důsledky pro další dějiny Evropy. Stěhování národů započali **Hunové** (→ Obr. 30, 31) a podílela se na něm řada **germánských kmenů**. (→ Obr. 32) Pro samotnou Římskou říši nebyli hlavním problémem Hunové, ale ostatní kmeny a národy, které před nimi ustupovaly.

Hunové

Hunové, jejichž původ není dodnes zcela spolehlivě objasněn, byli **kočovníci** žijící ve středoasijských stepích. Právě vysychání těchto stepí bylo zřejmě příčinou, která je uvedla do pohybu směrem na západ.

Obr. 32 – Wulfilova bible

Křesťanství se šířilo také mezi Germány, ovšem většinou až poté, co se usadili uvnitř hranic Římské říše. Významnou osobou, která se zasloužila o šíření křesťanství mezi Germány, byl **Wulfila**, Gót urozeného původu, který se stal biskupem. **Přeložil bibli do gótské jazyky**, což byl jazyk, pro který použil Wulfila novou abecedu vytvořenou ze znaků latinky, řeckého písma a runového písma.

- Které kočovné národy znáš?
Co je pro kočovníky typické?
- Na jaké části byla rozdělena Římská říše po roce 395 n. l.? Kde sídlili císařové?

Obr. 28 – Milán
Mediolanum, dnešní Milán, byl v době stěhování národů **sídelním městem západorímských císařů**.

Obr. 29

– **Stěhování národů**
Hunové nejprve vyvrátili v roce 375 n. l. říši Ostrogótů a Vizigótů.

Obr. 30 – Hunský válečník

Z popisu Římanů víme o Hunech, že měli tmavou barvu kůže, vlasy z části vyholené, vzadu si je splétali do copů. Oblékali se do oděvů sešitých z kožešin nebo látek, na nohou nosili kamaše z kozinky a na hlavě plstěné čapky. Drahými kameny vykládali pochvy mečů, opasky a koňské postroje. **Jezdili na malých vytrvalých koních**. K jejich výzbroji patřily tzv. reflexní luk, dlouhá kopí a laso, které používali ke strhávání nepřátel z koní. K boji na blízko používali meč.

Obr. 31 – Hunská lebka

Z nálezů máme doložený hunský zvyk umělé deformace lebek.

CÍSAŘSKÝ ŘÍM

O vyplenění Říma

Sophorius Eusebius Hieronymus [soforyjus] (sv. Jeroným), jeden z církevních otců, napsal k vyplenění Říma v roce 410 n. l.:

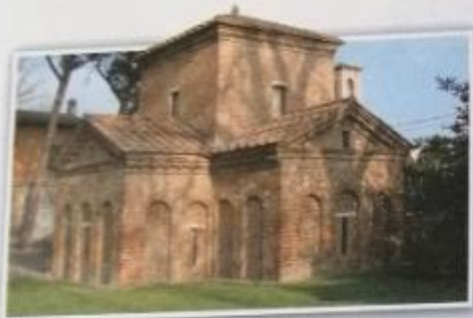
„Celý svět zahynul v jednom městě.“

Stejně tak v severní Africe biskup Augustinus Aurelius (sv. Augustin) sepsal své *Kázání o vyplenění Říma*:

„A divíš se, že svět zaniká? [...] Svět stvořený, ustavený, určený k zániku se sklání k západu.“

- Zkus vysvětlit, jak spolu tyto dva výroky souvisí.

deformace = změna původního tvaru
kozinka = koží kůže
mauzoleum = velkolepá hrobka
papež = hlava katolické církve
reflexní luk = luk s prohnutými konci; jeho tvar umožňoval použít luk přímo při jízdě na koni

Obr. 33 – Mauzoleum Gally Placidie

Galla Placidia byla dcerou císaře Theodosia (→ s. 123). Když do Itálie vtrhli Vizigóti, byla nejprve odvedena jako zajatkyňe a provdala se za náčelníka Atahúlfu, Alarichova nástupce. Po smrti Atahúlfu se dostala zpět do západořímské říše, provdala se za císaře a po jeho smrti dokonce sama po jistou dobu vládla, ačkoli jménem svého syna. V Ravenně si nechala zbudovat tuto kapli, která je nepravděpodobně nazývána mauzoleum.

Ostrogóti, Vizigóti

Před Huny ustupující **Ostrogóti** se usadili v oblasti Panonie, **Vizigóti**, jak již víme, se nejprve usídlili v oblasti jižně od Dunaje. Ovšem brzy se dali Vizigóti opět do pohybu a v roce **410 n. l. vyplenili pod vedením svého náčelníka Alaricha Řím**, což byla událost, která šokovala celý tehdejší svět – bylo to naposledy před osmi stoletími, kdy byl Řím dobyt. (→ O vyplenění Říma) Západořímský císař potom poskytl Vizigótům území v jižní Galii, kde založili říši, která se podle hlavního města Tolosa – dnešní Toulouse [tulúz] – jmenovala tolosánská. (→ Obr. 33)

Attila

Hunové se ovšem nezastavili u Černého moře, ale pronikli dále do střední Evropy. Vedl je náčelník **Attila**, kterému se říkalo „**bič boží**“. V roce 451 n. l. došlo k **bitvě na Katalunských polích**, kde se střetlo římské vojsko podporované Germány s Huny. Bitva neskončila jasným výsledkem, ovšem Attila se na čas stáhl. O rok později zaútočil přímo na Itálii a nenarazil na výraznější odpor. Vojsko Hunů ovšem zasáhl mor a tím bylo značně oslabeno, navíc Attila také zemřel. Hunové se potom stáhli. (→ Obr. 34)

Obr. 34 – Attila

Skutečnou podobu Attily ani místo jeho pohřbu neznáme. V roce 453 n. l. se připravoval na výpravu proti východořímské říši a ještě před výpravou se oženil s mladou burgundskou princeznou. Po svatbě však nečekaně zemřel, pravděpodobně ne přirozenou smrtí. Jeho tělo bylo pohřbeno do trojitě rakve ze zlata, stříbra a železa. Místo jeho pohřbu není známo. Takto ztvárnil setkání Attily s papežem Lvem I., který s náčelníkem Hunů měl vyjednávat o míru, renesanční malíř Raffael Santi.

- Urči na obrázku, kde je zobrazen papež a kde náčelník Hunů.

Obr. 35 – Svatební scéna

Manželství bylo ve starověkém Římě stejně jako ve starověkém Řecku přísně monogamní záležitostí, čímž se lišilo od manželství v ostatních starověkých státech, kde mohl mít muž více manželek. Svatební oděv nevěsty tvořila dlouhá bílá tunika a žlutý závoj. Při obřadu podepsali snoubenci svatební smlouvu, která byla stvrzena deseti přítomnými hosty. Poté následovala hostina v domě nevěsty. Ochránkyní manželství byla Venuše, jejíž rostlinou byla myrta.

- V čem se podobá současný svatební obřad tomu římskému?

CÍSAŘSKÝ
Kamaldóvce
Německá, postup
do severní Afriky
455 n. l. Řím a m
dostaly do Britá
Zápis
západořímské
říše
byli dost část
mánským ve
z trůnu des
(→ Obr. 36)
pole. Tím da
Západoříms
n. l. tak za
za konec s
Obr. 37 –
Milán, sídl
pečný. V r
k sesazen
v Ravenn
níkem T

1 800 000
1 600 000
1 400 000
1 200 000
1 000 000
800 000
600 000
400 000
200 000

Obr.
Na
• V
• V
• V

CÍSAŘSKÝ ŘÍM

Vandalové Vyčerpanou západořímskou říši brzy napadl další kmen – **Vandalové**. Ti původně sídlili v oblasti dnešního Německa, postupně se ale dostali na Pyrenejský poloostrov a odtud do severní Afriky. Zde vytvořili svou říši a odtud také napadli v roce 455 n. l. Řím a **město vyplenili**. V průběhu stěhování národů se také dostaly do Británie kmeny Anglů a Sasů.

Zánik západořímské říše V této době si již Germáni usazení v různých částech západořímské říše často vládli sami. Na trůnu se rychle střídali císaři, kteří byli většinou bez autority a byli dosazováni vojenskými veliteli. Tito velitelé byli dost často také germánského původu. Jedním takovým **germánským velitelem byl Odoaker, který v roce 476 n. l. sesadil z trůnu desetiletého západořímského císaře Romula Augustula**. (→ Obr. 36) Odznaky císařské moci poslal Odoaker do Konstantinopole. Tím dal najevo, že se nepovažuje za nástupce římského císaře. Západořímská říše se rozpadla na samostatná království. **Roku 476 n. l. tak zanikla západořímská říše a toto datum považujeme za konec starověku a počátek středověku.**

Obr. 37 – Theodorichovo mauzoleum

Milán, sídlení místo římských císařů, přestával být na počátku 5. století bezpečný. V roce 402 se císařský dvůr přestěhoval do Ravenny. Zde také došlo k sesazení posledního západořímského císaře Romula Augustula. Vlády se v Ravenně ujal **Odoaker**, ale byl **později poražen ostrogótským náčelníkem Theodorichem**. Ten si v Ravenně nechal zbudovat mauzoleum.

Obr. 36 – Solidus Romula Augustula
Poslední císař západořímské říše nesl symbolicky jméno bájného zakladatele Říma Romula. Jeho přízvisko Augustulus znamenalo „Malý císař“ a ukazovalo nejen na mládí svého nositele, ale především na to, jak klesla vážnost císařského majestátu.

Obr. 38 – Počet obyvatel Říma

Na grafu vidíš vývoj počtu obyvatel Říma od 6. století př. n. l. až do zániku Západořímské říše.

- V jakém období byl počet obyvatel Říma největší?
- Ve kterém století došlo k největšímu nárůstu počtu obyvatel?
- Ve skupině překreslete tento graf na větší papír. Vyberte významné události z dějin římské říše a vyznačte do grafu, kdy se staly (osa x). Souvisí tyto události nějak s vývojem počtu obyvatel Říma?

Na přelomu 4. a 5. století n. l. došlo ke kmenovým posunům, které nazýváme stěhování národů. Příčinou těchto posunů byli Hunové, přicházející ze středoasijských stepí. Germánské kmeny, které před nimi ustupovaly, pronikaly za hranice Římské říše. Docházelo také k častému střídání císařů, císařská moc byla slabá. Germánský velitel Odoaker sesadil roku 476 n. l. posledního západořímského císaře a západořímská říše se rozpadla na samostatná království. Zánik západořímské říše považujeme za konec starověku a počátek středověku.

1. Popiš s pomocí mapy, kde se usadily kmeny Ostrogótů, Vizigótů a Vandalů.
2. Co bylo příčinou stěhování národů?
3. Co víme o Hunech? Odkud se do Evropy dostali?
4. Jak dopadly války s Huny?
5. Jak a kdy došlo k zániku západořímské říše?

P. Oliva – Dějiny starověkého světa
R. Wolters – Římané v Germánii
V. Zamarovský – Dějiny psané Římem